

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

**104-ї підсумкової науково-практичної конференції
з міжнародною участю
професорсько-викладацького персоналу
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
06, 08, 13 лютого 2023 року**

Конференція внесена до Реєстру заходів безперервного професійного розвитку,
які проводитимуться у 2023 році №5500074

Чернівці – 2023

Результати дослідження. До природно-соціальних небезпек належать інфекційні захворювання. У складних соціально-економічних умовах виникають і розповсюджуються соціальні хвороби, до яких, зокрема, зачисляють венеричні захворювання. Найменування інфекційних статевих захворювань різні за структурою – прості непохідні (alopresia), прості похідні (chancroïdum), складні (lymphogranuloma), складені (gumma syphiliticum). Переважають багатокомпонентні терміни. Найменування формують лексеми греко-латинського походження. У нашому дослідженні звернемо увагу на деякі прості непохідні та складені терміни. Семантично цілісні терміносполучення відтворюють синтаксичні конструкції з двох і більше компонентів. Венерична хвороба лат. lues venerea (лат. lues, is f заразна хвороба, зараза, одного кореня з lutum, i n бруд, мул); *син.* сифіліс лат. syphilus, спричинена *Теропема pallidum*; характеризується ураженням шкіри, слизових оболонок, внутрішніх органів, кісток, тобто «забруднює» заражену людину. У МКХ-10 природженому сифілісу (лат. syphilis congénita) відповідає код A50. Назва походить від лат. Syphilis < Syphilus, ім'я пастуха – героя поеми італійця Дж. Фракасторо; 1) грец. σϋ-ς sys свиня + грец. φίλια philia любов; 2) грец. σίφλωω syphloo понівечити, вражати безсиллям; лат. congenitus природжений. Первісне значення терміна віддзеркалює цілісну картину руйнування, безсилля, що викликані хворобою. За кодом A50.4 зазначено хворобу «ювенільна паралітична деменція». Простежимо первісне значення кожного компонента конструкції: лат. dementia paralytica juvenilis (лат. dementia безумство – синдром стійкого порушення когнітивних функцій внаслідок органічного ураження мозку; лат. paralytica < грец. παραλύτικός paralytikos розслаблений, розбитий паралічем < грец. παρά-λύσις↑ розслаблення, параліч; лат. juvenilis потужний, сильний). Опис ознак хвороби містить первісні значення слів. Паралітична деменція – стан, при якому через органічне ураження головного мозку виявляється порушення абстрактного мислення, розуміння, мови та інших когнітивних (пізнавальних) функцій. Грубий інтелектуальний дефект поєднується з ейфорією, вираженими розладами пам'яті і паралітичними конфабуляціями (від лат. дієслова confabular, ātus sum, āre розмовляти, обговорювати – розповідь різних подій, що не відбувались насправді). Стадія вторинного сифілісу шкіри та слизових оболонок (код A51.3) зумовлює алопецію – відсутність або втрату волосся. Первинне значення терміна віддзеркалює лексема αλωπεκία alopresia випадіння волосся (як у лисиці, що линяє), облісіння < грец. ἀλώπηξ, ἀλώπεκος alopex alopekos лисиця).

Висновки. Реконструкція первісного значення найменувань інфекційних захворювань, що передаються переважно статевим шляхом, з'ясовує на етимологічному та семантичному рівнях значеннєвий комплекс, що є вихідним для конкретного терміна. Висвітлення значення кожного компонента складає смислове ціле терміна.

Ткач А.В.

КОМПОЗИТНІ УТВОРЕННЯ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ ТА ТЕРМІНОЗНАВСТВІ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Буковинський державний медичний університет*

Вступ. Статус і деривація складних слів привертала увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних учених: Н. Безбородька, В. Виноградова, Н. Клименко, З. Осипенко, О. Потебні, Л. Щерби, П. Плющ, Є. Рудницького, О. Селіванової, О. Шевчук, Г. Ядацка й ін. У працях дослідників проаналізовано теоретичні засади вивчення складних лексем; зафіксовано спільні й відмінні риси осново-, словоскладання й аббревіації; виокремлено й схарактеризовано основні причини їх активації у сучасній лінгвістиці; класифіковано такі композити за лексико-семантичними параметрами; виявлено найуживаніші словотвірні типи; простежено стилістичне навантаження утворень тощо.

Мета дослідження. Розглянути історію вивчення композитних утворень у мовознавстві й термінознавстві, з'ясувати їх структурні особливості.

Матеріал і методи дослідження. Складні слова (терміни) – композитні утворення

в сучасній лінгвістиці та термінознавстві. Використані методи: аналіз, опис, узагальнення.

Результати дослідження. Складні слова в українській лінгвістиці аналізувалися оглядово у працях Є. Карпіловської, О. Кардашук, О. Кульбабської, Л. Вакарюк, С. Панцьо, А. Ткач, І. Мисливої-Бунько й ін. Їх розвідки засвідчують, що композит – це завжди мотивована одиниця. Природність вияву її може бути різною, але поки зберігається хоча б часткова мотивованість, лексема сприймається похідною. Відповідно до зазначених принципів мотивованості композитні утворення характеризуються: 1) конкретним лексичним значенням своїх складників; 2) є лексичною одиницею певної частини мови; 3) твірним основам властиве збереження залишків їх первинної загальнокатегорійної приналежності.

З-поміж українських учених особливу увагу на історію вивчення композитних утворень у вітчизняному мовознавстві та зарубіжній славістиці звернула Л. Азарова. У своїй монографії „Складні слова в українській мові: структура, семантика, концепція „золотої” пропорції” дослідниця, визначаючи параметри композитів у різних терміносистемах (особливо – технічних наук), зауважує, що системні ознаки терміносистеми як мовного явища повинні науково осмислюватись із урахуванням загальномовних закономірностей, зокрема, специфіки відповідних функціональних стилів, міжнародної відповідності, словотвірної однорідності, систематичності термінологічного гнізда і поля, однозначності тощо. Водночас помічено, що, відбиваючи загальномовні тенденції, термінологія розвивається швидшими темпами. Ті принципи розвитку, які в загальномовній лексиці, зокрема у способі її творення, тільки запрограмовані, у термінології виступають уже як цілком виразні й продуктивні.

Процес утворення та функціонування складних і складених слів виявився особливо поширеним у сучасній українській медичній термінології (*голковколювання, яйцеклітина, експрес-діагностика, кріотерапія, серцевий клапан, стовбурові клітини*). Активне застосування композитів у цій галузі зумовлене необхідністю точніше і повніше називати нові хвороби, їх симптоми, методи діагностики, способи лікування тощо. Як бачимо, структура складних і складених слів (у т. ч. термінів) досить індивідуалізована й специфічна за такою ознакою, як науково-галузєва належність композитних утворень.

Висновки. Отже, подальше розлоге дослідження відповідного лінгвістичного явища дасть нам можливість розширити уявлення про структурно-семантичний характер складних слів у мові, визначить роль таких словотвірних моделей у когнітивному процесі та стилістичній організації наукового стилю, доповнить мовний (термінологічний) матеріал новими інтерпретаціями, збагатить цікавими й продуктивними ідеями й мовознавство, й термінознавство зокрема.

СЕКЦІЯ 21 АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Bezruk V.V.

PECULIARITIES OF THE REGIONAL DYNAMICS (2012-2021) OF THE PREVALENCE AND INCIDENCE OF CYSTITIS IN CHILDREN

*Department of Pediatrics, Neonatology and Perinatal Medicine
Bukovynian State Medical University*

Introduction. Cystitis (non-specific microbial inflammation of the mucous membrane of the bladder) in a child is considered to be a dangerous disease; the chronization of the process is usually associated with a delayed diagnosis.

The aim of the study. To analyze the health status of the child population of Chernivtsi region, especially the dynamics of the prevalence and incidence of cystitis.

Materials and methods. The official statistical data have been studied (reports on the state of medical care for children in Chernivtsi region and data from the Center of medical statistics of